

Gedragscode en protocol ongewenst gedrag

2017

Inhoud

Verklaring.....	3
Hoofdstuk 1 Functie van het jeugdfestival	4
1. Stichting Jodocus Jeugdfestival is er in de vakantie voor de kinderen	4
<i>Doelstelling</i>	4
2. Positie leiding	4
Kinderen hebben verwachtingen van volwassenen.	4
3. Verbod op ongewenste intimiteiten	5
4. Seksueel misbruik en ongewenste intimiteiten	6
Hoofdstuk 2 Handelen bij seksueel misbruik.	7
1. Handleiding bij een vermoeden seksueel misbruik	7
<i>Stappenplan</i>	7
<i>Dossiervorming</i>	8
2. Politie afdeling jeugd- en zedenzaken	9
<i>Aangifte</i>	9
<i>Ouders</i>	9
<i>Verhoor</i>	9
Hoofdstuk 3 Wat vind jij hiervan?	10
<i>Moeten de kinderen tegelijk omkleden?</i>	10
<i>Een jongen van acht neemt een exemplaar van het blad Playboy mee naar het jeugdfestival en laat dat aan anderen zien. Wat doe je?</i>	10
<i>Een jongen vraagt aan een mannelijke leider of ze een wedstrijd kunnen doen hoe ver je kunt plassen. Sta je dat toe?</i>	10
Nawoord	11
ADRESSEN	12
Slachtofferhulp Nederland.....	12
Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).....	12
Tel:0800-2000	12
Politie	12

Verklaring

Hierbij verklaart de Stichting Jodocus Jeugdfestival Bergschenhoek de in deze brochure opgestelde richtlijnen te hanteren.

Deze richtlijn staan openbaar op de website van het Jodocus Jeugdfestival, ouders die hun kind aanmelden voor het festival kunnen dit hier terug vinden. Tevens wordt deze richtlijn besproken met de vrijwilligers die tijdens het festival actief zijn

Verder licht de Stichting Jodocus Jeugdfestival Bergschenhoek, de kinderen op gepaste wijze in over een richtlijn.

Dat zal zijn in termen van: wij willen de veiligheid van jullie waarborgen en je hoeft hier geen dingen te doen waar je je niet prettig bij voelt.

Stichting Jodocus Jeugdfestival verbindt zich er aan bij een vermoeden van seksueel misbruik deze richtlijn te volgen. Zij schakelt daarbij een vertrouwenspersoon/instelling in die ondersteunt en assisteert bij de te nemen stappen.

Aldus opgemaakt:

Datum: Zomer 2017

Plaats: Bergschenhoek

Voorzitter:

B van der Hoeven

Secretaris:

E. van Drunen

Hoofdstuk 1 Functie van het jeugdfestival

1. Stichting Jodocus Jeugdfestival is er in de vakantie voor de kinderen

Bij de Stichting Jodocus Jeugdfestival komen kinderen om plezier te hebben, dat staat voorop. De stichting organiseert leuke spelletjes en activiteiten in de een na laatste week van de zomervakantie.

Het uitgangspunt voor het organiseren van jeugdactiviteiten kun je als volgt formuleren:

Doelstelling

Wij organiseren dit festival in de vrije tijd van de kinderen.

Voorop staat de plezierige vrije-tijdbesteding. Daarnaast levert een deelname aan het Jodocus jeugdfestival een bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen.

Dit is ten eerste, **in emanciperende zin**: voor je zelf opkomen, rekening houden met anderen, je mening verwoorden.

Ten tweede door **participatie** te bevorderen: leren hoe sociale structuren in elkaar zitten, door winnen en verliezen te ervaren.

En ten slotte doordat de **Creativiteitsontwikkeling** wordt bevorderd: kinderen ontdekken hun eigen capaciteiten en mogelijkheden. De behoefte van de kinderen staat daarin centraal.

Hoe ziet dit er concreet uit?

Bij een balspel leert een kind bijvoorbeeld dat het de bal moet overgooien en dat het door samenwerking meer kans heeft een punt te scoren. Ook leert het dat je wel eens kunt verliezen. Verder leert een kind dat je er niet meteen op hoeft te slaan als je boos bent maar dat je er ook over kunt praten.

2. Positie leiding

Kinderen hebben verwachtingen van volwassenen. Ze willen graag horen hoe de wereld in elkaar zit. Je moet dat op zo'n manier aanbieden dat ze het kunnen begrijpen. Als een kind vraagt hoe een auto rijdt, begin je niet over een cilindermotor, een koelsysteem, accu's en bougies. Nee, je vertelt iets over gas geven en sturen.

Met zijn antwoorden op vragen van kinderen laat een volwassene zien hoe de wereld in elkaar zit en wat hij wel of niet duldt; welke normen en waarden hij er op na houdt.

Ook wat betreft het omgaan met elkaar.

Je accepteert bijvoorbeeld wel dat een kind een ander een aai over de bol geeft of zacht aan de haren trekt om eens te plagen. Als het ene kind het andere hard aan de haren trekt, treed je op.

Ook als het gaat om intimiteit, koesteren kinderen verwachtingen.

Kinderen springen op je nek of komen tegen je aan zitten. Kinderen willen troost als ze verdriet hebben en door te stoeien en te rollebollen heb je veel lol. Dat is lijfelijk, dat gaat niet zonder elkaar aan te raken.

Ook wil een kind graag vertellen waar het mee zit. Tegen een vertrouwd persoon zeggen wat je dwars zit en weten dat die daar integer mee om gaat, is ook een vorm van intimiteit maar dan op geestelijk vlak. Dat kan alleen als er een basis van vertrouwen is.

Kinderen zijn er niet bij gebaat als alles wat met intimiteit te maken heeft verdacht gemaakt wordt.

Helaas komt er ook seksueel misbruik voor. Misbruik op scholen door leraren, misbruik door sportcoaches en ook misbruik binnen jeugdverenigingen. De slachtoffers hebben ellendige ervaringen en treden daar mee naar buiten. De moed om daar mee naar buiten te treden verdient respect, omdat het gaat over intieme, kwetsbare gevoelens.

Tegelijkertijd heeft de openbaarmaking van zaken rond seksueel misbruik ook een onbedoeld effect: angst. Knuffelen met kinderen, lekker tegen elkaar aan zitten, stoeien, het is eigenlijk heel gewoon.

Toch zijn leid(st)ers in het jeugdwerk bang dat hun directe omgeving kwaad spreekt, of hen ten onrechte beschuldigen van ongewenste intimiteiten. En uiteindelijk is angst een slechte raadgever. Het verlamt en het gevaar is dat je krampachtig omgaat met intimiteit, terwijl spontaan met elkaar omgaan heel belangrijk is in het jeugdwerk. Alleen door met elkaar te praten over wat je wel en niet gewoon vindt op gebied van intimiteiten kom je er uit.

3. Verbod op ongewenste intimiteiten

De activiteiten binnen het Jodocus Jeugdfestival worden georganiseerd door vrijwilligers. Zij hebben gedurende een dag of soms langer de verantwoordelijkheid voor een groepje kinderen. Zij spelen, praten en ravotten met de kinderen, een kind dat valt moet je troosten, kinderen komen bij je uitrusten of gaan spontaan knuffelen. De wensen, behoeften en knelpunten die de kinderen ervaren vormen het uitgangspunt voor het met elkaar omgaan.

Het uitgangspunt is:

- **Vrijwilligers zijn er aan gehouden een kind nooit te benaderen zodat het in zijn waardigheid aangetast wordt.**
- **Verder mag een vrijwilliger nooit alleen met een groep kinderen er op uit voor een speurtocht**
- **Seksuele handelingen en intieme relaties in contact met de kinderen zijn onder geen enkele voorwaarde geoorloofd. Dat houdt in dat het verboden is het kind op zodanige wijze aan te raken dat de medewerker of het kind deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren.**
- **De kinderen die deelnemen aan het festival dienen zelfstandig naar de wc te gaan. De vrijwilligers mogen hier niet bij helpen.**
- **De vrijwilligers kleden zich om buiten het zicht van de kinderen. Hier geldt het motto: beter te voorzichtig dan te vrij**

4. Vrijwilligers aanname beleid

Het Jodocus Jeugdfestival wordt georganiseerd door de werkgroep welke een grotere groep leiding en alle kinderen bij elkaar brengt voor iedere zomer. Voor ieder werkgroep lid is een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) vereist. Voor de leiding welke geworven wordt is die eis lastig te verwezenlijken ivm de vaak kortere termijn van toezeggen als vrijwilliger (slechts enkele weken van te voren). Daar waar herhaalde inzet (over meerdere jaren) is te voorzien zal ook een VOG worden aangevraagd.

5. Seksueel misbruik en ongewenste intimiteiten

Onder seksueel misbruik verstaan we fysiek of verbaal gedrag dat vanuit de eigen behoefte een erotiserende of seksuele boodschap beoogt of voor een kind kan hebben.

Er bestaan veel uitingen van seksueel misbruik en het is niet altijd duidelijk of iets als seksueel getypeerd kan worden. Er is sprake van seksueel misbruik en een strafbaar feit, als het handelingen zijn die te maken hebben met het betasten of laten betasten van geslachtsdelen. Verder kun je als criterium hanteren dat het welzijn van het kind en de lichamelijke en psychische integriteit ondergeschikt gemaakt worden aan de bevrediging van de seksuele behoeften van een volwassene. Voorbeelden voor dit grensoverschrijdend gedrag zijn:

- masturberen in het bijzijn van het kind of het kind dwingen tot masturbatie
- exhibitioneren
- een seksueel/ erotisch geladen sfeer scheppen
- ongewenste aanraking, bijvoorbeeld het betasten van geslachtorganen
- zich tegen het kind aandrukken of ander vormen van aanranding – verkrachting
- oraal genitaal contact afdwingen

Knuffelen, zoenen en aaien zijn op zich geen strafbare feiten. Dat maakt het ook moeilijk, want een kind spontaan een zoen geven is leuk maar een kind op de mond zoenen, ervaren de meeste kinderen als ongewenst intiem.

De grens tussen gewenste en ongewenste intimiteiten is dus veel moeilijker te stellen dan die tussen intimiteiten en seksueel misbruik. Een belangrijk criterium voor gewenste en ongewenste intimiteit is dat wat je doet in principe door iedereen gezien mag worden.

Als je een kind moet helpen op de wc, moet je voor je zelf nagaan of je dat kan vertellen aan de andere leiding zonder dat ze dat raar vinden; alsof er iemand over je schouder meekijkt. En een kind troosten dat gevallen is, gaat op zo'n manier dat iedereen het had mogen zien. Daarbij moet je rekening houden met de cultuur en gewoontes die de kinderen, waar je mee werkt, hebben.

Misschien vind jij het normaal om je te verkleden waar anderen bij zijn, maar niet elk kind wordt op die manier opgevoed. Je zult je moeten richten op de gebruiken die kinderen thuis meekrijgen. Hier geldt het motto: beter te voorzichtig dan te vrij.

Hoofdstuk 2 Handelen bij seksueel misbruik.

1. Handleiding bij een vermoeden seksueel misbruik

Voor opvang en steun voor het kind en de ouders doe je een beroep op de volgende instellingen:

- Bureau Slachtofferhulp
- Advies en meldpunt kindermishandeling

Stappenplan

Fase 1: Het ontstaan van een vermoeden
o Noteer de signalen.

Fase 2: Overleg
o Bespreek het vermoeden met de leden van de werkgroep
o De voorzitter overlegt samen met betrokken instanties.
o De voorzitter stelt een plan van aanpak op samen met betrokken instanties.

Binnen de organisatie is de voorzitter eindverantwoordelijke.

Barbera van der Hoeven
Juliana van Stolberglaan 302
2595 CP DEN HAAG
06 2000 6725

Gezamenlijk zal dit plan van aanpak besproken worden in de werkgroep.

Er is tevens een vertrouwenspersoon aangesteld:

Monique van Drunen – Bik
Rodenrijseweg 56
2651 BV Berkel en Rodenrijs
010 218 12 61

Fase 3: Het vermoeden bevestigd
o Bespreek intern hoe je als organisatie naar buiten treedt samen met de externe organisaties.
o Ondersteun het kind, de ouders, de hele groep.
o Ondersteun elkaar en kom als een eenheid over naar de buitenwereld.
Stel een contactpersoon aan naar de buitenwereld toe, die op afgebakende tijdstip te bereiken is.

Fase 4: Evaluatie
o Evalueer hoe e.e.a. verlopen is.
o Stel zo nodig afspraken bij.
o Blijf alert op het welzijn van het kind en de rest van de groep.

Houd een DAGBOEK bij waarin precies staat wat er gebeurt en met wie er contact geweest is. Mensen zijn geëmotioneerd en handelingen volgen elkaar

snel op. Een dagboek kan je ondersteunen het een en ander op een rij te houden.

Ga bij een vermoeden nooit de zaak zelf uitzoeken. Je werkt met mensen die elkaar meestal goed kennen; vrienden of familie van elkaar zijn. Anderen zullen uiteindelijk het oordeel moeten vellen. Maar doe wel iets!

Laat je adviseren door in ieder geval de een van de instanties.

SCHAKEL IN ALLE GEVALLEN WAAR MAAR ENIGSZINS SPRAKE KAN ZIJN VAN EEN VERMOEDEN VAN SEKSUEEL MISBRUIK DE VOORZITTER IN! BEPAAL IN OVERLEG MET DE VOORZITTER DE TE VOLGEN STAPPEN.

Op basis van deze richtlijnen wordt er dan een ACTIEPLAN opgesteld met daarin opgenomen de te zetten stappen richting:

- KIND/SLACHTOFFER
- OUDERS/ SLACHTOFFER
- VERMOEDELIJKE DADER
- WERKGROEP EN LEIDING
- ANDERE KINDEREN
- ANDERE OUDERS
- DE ONGANG MET DE PERS

Als stichting kun je dus samen met de voorzitter een ACTIEPLAN opstellen. Laat aan ouders, kinderen en leiding weten dat de mogelijkheid bestaat om een gericht advies te vragen aan de bij de instellingen!

De veiligheid van de kinderen staat voorop. Die moet je proberen te behouden en dat gaat soms boven goed vertrouwen in een leidinggevende. Dat kan betekenen dat je de vermoedelijke dader op non-actief stelt, tot er meer duidelijkheid is. Als het een zaak van justitie wordt moet het bestuur de vermoedelijke dader uit zijn functie ontheffen. Bedenk wel dat een veroordeling in zedenzaken soms een jaar of langer kan duren.

De vertrouwenspersoon heeft affiniteit met het jeugdwerk en heeft kennis van de problematiek van seksueel misbruik bij jeugdigen.

Dossiervorming

De Stichting is er aan gehouden binnen een jaar na het afsluiten van het plan van handelen alle schriftelijke zaken rond de kwestie te vernietigen.

ELKE BETROKKE NE KAN ALTIJD ADVIES VRAGEN AAN DE VOORZITTER. DIT KAN OOK EEN PERSOONLIJK ADVIES ZIJN.

2. Politie afdeling jeugd- en zedenzaken

De politie is vaak ingedeeld in verschillende regio's. Per regio zijn een aantal functionarissen gespecialiseerd in Jeugd- en Zedenzaken. Je kunt daar altijd een vermoeden checken, ook zonder dat er al aangifte gedaan wordt. Zo kom je te weten of een vermoeden van misbruik gegrond is. Doe je vervolgens geen aangifte dan ben je er officieel niet geweest. Verder kun je informatie vragen over procedures.

Aangifte

Probeer bij een vermoeden van misbruik altijd de ouders te bewegen aangifte te doen. Deskundigen kunnen het beste een oordeel leveren. De wet geeft aan wat zij verstaat onder seksueel misbruik.

In het wetboek van strafrecht, artikel 249, staat:

"Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie".

De wet verstaat onder seksueel misbruik handelingen die te maken hebben met het betasten of lasten betasten van de geslachtsdelen.

Je kan bij de afdeling jeugd- en zedenzaken aangifte doen van het misdrijf. Je kunt je verhaal anoniem kwijt, maar een aangifte wordt op naam gedaan. Als er geen klacht op naam komt, kan de politie niets ondernemen.

Ouders

Bij een aangifte worden altijd de ouders van het kind betrokken. Je moet dus altijd voortijdig, direct bij het signaal van het kind, de ouders op de hoogte stellen en gezamenlijk bepalen of er aangifte gedaan wordt.

Verhoor

Ouders kunnen bepalen wanneer hun kind gehoord kan worden.

Belangrijk is te bedenken dat kinderen verhoord worden door speciaal daarvoor opgeleide mensen die gewend zijn om dat op een kindvriendelijke manier te doen.

Voor serieuze zedenzaken zijn speciaal ingerichte studio's waar, als het noodzakelijk is, het kind gehoord wordt door iemand die daar ervaring mee heeft. Van dit verhoor wordt een opname gemaakt zodat het niet herhaald hoeft te worden.

Mensen die aangifte doen krijgen hulp van Bureau Slachtofferhulp aangeboden. Ook in een eerder stadium kun je zelf naar Slachtofferhulp stappen om ondersteuning te vragen.

Hoofdstuk 3 Wat vind jij hiervan?

Al eerder is gezegd dat de grens tussen gewenste en ongewenste intimiteiten niet altijd helder is. Hieronder vind je een aantal voorbeelden met commentaar. Je kunt het eens doorlezen of je kunt het gebruiken bij een discussieavond van de leiding. Hoe denken jullie over de voorbeelden en wat zijn de redenen om ergens voor of tegen te zijn? En misschien roepen deze voorbeelden wel voorvallen op die jullie zelf een keer op de club hebben meegemaakt. Daar kun je het dan ook eens over hebben.

Moeten de kinderen tegelijk omkleden?

Je zult snel besluiten dat jongens en meisjes gescheiden gaan, maar dan nog ben je er niet. Niet alle kinderen zijn gewend buiten om te kleden of dat de kleedkamer open is.

Met elkaar omkleden kan een gevoel van gene oproepen. Houd voor jezelf vast dat er nooit dwang achter mag zitten. Je kunt met elkaar elkaar omkleden, maar je mag ook apart als je dat wil. Als leiding kun je ervoor zorgen dat in een goede sfeer te laten verlopen.

Je moet ook rekening houden met opvattingen van ouders. Als je vindt dat de kinderen zeuren dan moet je voor jezelf wel vaststellen, dat jij niet degene bent die de kinderen opvoedt op het gebied van intimiteit.

Een mannelijke leider zit met een meisje van acht op schoot te knuffelen.

Ze was gevallen en had zich bezeerd. Een van de andere leiding reageert hier afwijzend op: dat kan niet wat daar gebeurt.

Tja, de leider had waarschijnlijk niets kwaads in de zin. Maar een ander vat het op als een ongewenste intimiteit. Voorop staat natuurlijk dat het kind troost nodig heeft. En verder moet je hier met elkaar over kunnen praten. Wat is er aan de hand en hoe lossen we dat de volgende keer op.

Een jongen van acht neemt een exemplaar van het blad Playboy mee naar het jeugdfestival en laat dat aan anderen zien. Wat doe je?

Er zijn verschillende manieren om te reageren.

De meeste mensen zullen zorgen dat het blad weggaat. Je kunt het in laten leveren en de jongen het aan het eind weer mee laten nemen, met de mededeling dat je dit niet meer wilt zien.

Sommigen besluiten even mee te kijken met de mededeling: 'Is dat nu zo bijzonder', en het vervolgens afpakken en afspreken dat het niet meer voorkomt.

Mochten er vragen van ouders komen dan kun je uitleggen wat er gebeurd is en wat je gedaan hebt. Het zelf aan de ouders van de jongen vertellen is een mogelijkheid maar wel vergaand. Die jongen heeft het waarschijnlijk stiekem ergens vandaan en voelt zich wel heel erg verraden.

Een jongen vraagt aan een mannelijke leider of ze een wedstrijd kunnen doen hoe ver je kunt plassen. Sta je dat toe?

Geen enkele leider doet dat. Het antwoord luidt over het algemeen: 'Nee, dat doe ik niet' of 'Plassen doe je op de wc'.

Een logische volgende vraag is: en als de kinderen dat onderling doen? Je kunt het een keer oogluikend toelaten of meteen verbieden.

In ieder geval moet het geen gewoonte worden. En je moet alert zijn dat er geen enkel kind gedwongen of vervelend gekleineerd wordt.

Nawoord

Seksueel misbruik van kinderen is een moeilijk en gevoelig onderwerp. Het roept afschuw en weerstand op. Deze richtlijn helpt je te handelen in situaties waar een vermoeden van seksueel misbruik tijdens het jeugdfestival bestaat. Het klinkt misschien wat kil, maar als je je alleen door emoties laat leiden kom je er niet uit.

Het is belangrijk om in een emotioneel beladen situatie zorgvuldig met alle betrokkenen te kunnen blijven omgaan. Zeker ook wat betreft de vermoedelijke dader.

ADRESSEN

Slachtofferhulp Nederland

Je kunt op werkdagen van 09.00-17.00 bellen met **0900-0101** (lokaal tarief). Je wordt dan automatisch doorgeschakeld naar het dichtstbijzijnde regiokantoor. Mocht je buiten kantooortijden bellen dan kun je een boodschap achterlaten op het antwoordapparaat. Je wordt dan de volgende werkdag teruggebeld.

Je kunt je vraag ook stellen per e-mail via de website: www.slachtofferhulp.nl.

Slachtofferhulp Nederland
Kantoor Rotterdam
Westblaak 136
3012 KM Rotterdam
Tel: 0900-0101

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is voor iedereen die zich zorgen maakt over kinderen in zijn of haar omgeving en denkt aan kindermishandeling.

Meestal vertellen mishandelde kinderen of degene die hen mishandelt niet uit zichzelf over de situatie. Voor hen is het van groot belang dat mensen in hun omgeving de mishandeling opmerken en er iets aan doen.

**Meldpunt Kindermishandeling, allen bereikbaar via het landelijke
Tel:0800-2000 (dag en nacht, ook in het weekend)**

Politie

Politie, afdeling Jeugd en Zeden (algemeen nummer): **0900-88 44**